

UZGOJNI PROGRAM U GOVEDARSTVU BAVARSKE NA PRIMJERU SIMENTALSKE PASMINE

G. Averdunk

Brojno stanje goveda u Bavarskoj

- 82.590 gospodarstva sa 4,175 mil. goveda
- 61.800 gospodarstva sa 1,428 mil. mliječnih krava
  - 11.000 gospodarstva sa 85.000 krava u sustavu krava/tele
  - 41.000 gospodarstva sa 600.000 bikova u tovu
- u zadnje vrijeme jako se mijenja struktura
- mala gospodarstva prestaju sa mliječnim kravama (-10% u 5 god.)
  - krave u sustavu krava/tele se povećavaju
  - tov bikova ima velike ekonomske probleme

Kontrola proizvodnje mlijeka

- 35.600 gospodarstva sa 1,030 mil. krava
- 73% krava pod kontrolom proizvodnje
  - u prosjeku danas 29,1 krava
- 24.800 matičnih gospodarstva - 747.700 krava
- udio i veličina obuhvata se povećava
- 10.800 gospodarstva pod kontrolom mlijeka - 291.200 krava
- prihvaćaju servis za kvalitetu (broj somatskih stanica, sadržaj tvari, pomoć u menagementu)
  - inaktivna gospodarstva = izlazni model

PASMINE I PROIZVODNJA U 2000. U BAVARSKOJ

Pasmina	Broj (000)	Mlijeko (kg)	Mast (%)	Bjelančevine (%)	Somatske stanice
Simentalac	758	6114	4,12	3,49	166
Smeđe govedo	156	6183	4,11	3,56	210
Žuto govedo	8	5380	4,13	3,52	215
Crno-šaro govedo	55	7418	4,13	3,35	233
Crveno-šaro govedo	6	6615	4,17	3,35	208

Izlaganje na okruglom stolu "Prilagodba uzgojnih programa u govedarstvu i organizacija njihove provedbe", u Gudovcu, 8. rujna 2001.

Dr. Gottfried Averdunk, prije Bayer. Landesanstalt für Tierzucht, D-85586 Grub.

Osjemenjivanje u Bavarskoj u 2000. godini

93,5% goveda se osjemenjuje
- 1,95 mil. prvo osjemenjenih, 65,6% Non-return 60/90 dana
11 ustanova za umjetno osjemenjivanje u 3 kooperacije
1800 bikova koji se koriste, od toga 1100 su simentalci
Simental.: 17,2% bikovi u testu, 82,8% testirani bikovi
Simental.: 2.651 prvo osjemenjivanje po testiranom biku
Simental.: 650 prvih osjemenjivanja po biku u testu u testnom razdoblju

Uzgojni savezi u Bavarskoj

9 uzgojnih saveza za simentalce
2 uzgojna saveza goveda za ostale pasmine
Po 2 uzgojna saveza za smeđe i holštajn govedo
Uzgojni savezi djeluju po regijama:
- zastupaju interese članova (kao i u politici)
- blizina članova (kontakti, prodaja)
- poboljšanje kvalitete životinja i ekonomičnost gospodarstva (savjetima)
- definicija uzgojnog cilja i provođenje uzgojnog programa
- organizacija prodaje (aukcije, prodaja iz dvorišta)

Uzgojni program simentalca

cilj: uzgojni napredak u proizvodnji (mlijeko i meso) sa zdravim kravama
partneri u uzgojnom programu:
- seljaci drže bikovske majke
- osjemenjivanje korištenjem vrhunskih bikova i embrio transferom
- uzgojni savez organizira ciljano parenje i prodaju proizvoda
- državni savjeti daju prijedloge

Izbor bikovskih majki

predselekcija na proizvodnju i uzgojnu vrijednost
- krave sa vlastitom proizvodnjom
krave u matičnim gospodarstvima
strogi izbor: eksterijer + mišićavost
pregled vimena nakon teljenja
broj somatskih stanica i plodnost
održavanje linija - mnogobrojno (majčinski očevi!)

*Inovativni uzgojni program
(u provedbi od 1999. godine)*

cilj: mlađe bikovske majke i po mogućnosti od svake krave jedan bik u testu

- uobičajene bikovske majke 75 %
- mlade krave nakon 1. teljenja 15 %
- mlada goveda temeljem rodovnika 10 %

jače iskorištavanje embrio transfera i in vitro oplodnje
seljaci više vole mlada goveda (utjecaj na proizvodnju je manji)

Izbor bikovskih majki

uzgojna vrijednost proizvodnje mlijeka, ukupna uzgojna vrijednost eksterijerno nasljeđivanje, posebno vime
rast još uvijek igra veliku ulogu
mnogobrojnosti linija mora se dati veći značaj
(rijetko je moguć kompromis)
brži ulog, dolaze bolji očevo
po mogućnosti ravnomjerno ulagati

Sparivanje i uzgoj

prijedlog parenja putem saveza/savjetovanje
ujednačeno sparivanje (svojstvo -kompenzacija suprotnih odlika)
potrebna je kontrola nad provedenim parenjima
osigurati uzgoj teladi; danas putem uzgojnih gospodarstva i stanica za performance test
redovita kontrola uspješnosti

Uzgojni program za simentalca - Bavarska u 2000. godini

- 14.000 kompjuterski odabranih bikovskih majki
- 5.000 izabranih bikovskih majki
- 3.500 ciljano parenje
- 25 bikovskih očeva iz Bavarske, Baden-Würten. i Austrije
- cca. 1.800 uzgojenih bikova
- cca. 1500 licenciranih bikova
- 400 bikova u testu (35 stanica za performance test, 365 na aukcijama)
- 55 - 60 pozitivno selektiranih bikova

Suradnja u uzgojnom programu

test bikova

- osjemenjivanje, aktivna gospodarstva, uzgojni savezi
- ciljano parenje
- gospodarstva, uzgojni savezi; osjemenjivanje
- embrio transfer
- gospodarstva, performance test-servis-osjemenjivanje
- uzgoj bikova i izbor bikova za test
- gospodarstva, uzgojni savezi, osjemenjivanje

Suradnja između stanica za osjemenjivanje

zajednička kupovina bikova za test (stanice za u.o.)

kooperacija između stanica

- VFR (Neustadt, Marktredwitz, Höchstädt)
  - Uzgoj goveda jug (Grub, Greifenberg, Bauer)
  - Donja Bavarska (Landshut, Rottalmünster, Meggle)
- kooperacija van granica
- EUSEMA (Landshut, Meggle, Donja Austrija)
  - Neustadt sa Tirgu-Mures (Rumunjska) i Krasan (Poljska)

Mogućnost za suradnju Hrvatska - Bavarska (1)

držanje i iskorištavanje bikova u čekanju

- smanjuje broj bikova kod simentalca
- zajednička kupovina pojedinih bikova za test
- pojedine bikove testirati u obje države
- suradnja u testiranju bikova
- sa kime i u kojem obimu?
  - organizacijske i financijske pretpostavke

Mogućnost za suradnju Hrvatska - Bavarska (2)

pretpostavke

- priznanje EZ stanica za u.o.
- uvođenje animal modela kod procjene uzgojne vrijednosti (kooperacija sa BLT?)
- pregled odnosa (INTERBULL)
- da li je redosljed bikova u HR i Bavarskoj isti?
- poboljšanje testiranja u HR
- brže testiranje bikova u HR

Zaključak

simentalac je tipična pasmina za duplo iskorištenje
- sposobna za visoku proizvodnju masti i bjelančevina
- ima svejedno dobro zdravlje i konstituciju
- savladava i manje dobre uvjete
simentalac ima efektivan uzgojni program
simentalac može široko varirati za mnogo posebnih želja (mlijeko, meso)
simentalac nudi seljačkim gospodarstvima prihod od mlijeka, teladi i mesa

Pogled

simentalac je podoban i za moderne sisteme (TMR - staja sa slobodnim vezom)
u sjevernoj Njemačkoj se pojačano upotrebljava u križanjima sa holštajn kravama
suradnja mora postat intenzivnija kod simentalca